

Een 'Sternstunde' voor Duitsland

Duitse taalvondsten #19

Columns - 3 februari 2024 - Auteur: Inge Jooris

Kent de Duitse democratie haar 'Sternstunde', een groots en betekenisvol moment dat de tijd in een andere plooi legt? De voorbije weken trokken meer dan een miljoen mensen, verspreid over het hele land, de straat op om te betogen tegen de extreemrechtse partij Alternative für Deutschland (AfD) en ter bescherming van de democratie.

De Duitse media sparen energie noch woorden om te berichten over de massale volksopkomsten, analyses op te stellen, voxpops neer te typen. Over de betogingen die tijdens het weekend van 20 januari plaatsvonden schreven meerdere kranten "waarschijnlijk een van de grootste demonstraties in de geschiedenis van de Bondsrepubliek." Op verschillende nieuwssites vind je agenda's die in realtime alle betogingen bijhouden.

Aanleiding is de geheime bijeenkomst in november 2023 van invloedrijke AfD-politici met rechts-extremisten en potentiële donateurs in de buurt van Potsdam.

Volgens het onderzoeksplatform Correctiv dat berichtte over de vergadering, werd daar een "racistisch masterplan" besproken. Mensen met een migratieachtergrond zouden uit Duitsland worden gewerkt - als bestemming werd een "modelstaat" in Noord-Afrika geopperd. De aanwezigen zouden ook politieke strategieën besproken hebben om de publieke opinie in Duitsland te sturen als AfD aan de macht zou komen. Ze dachten onder andere aan financiële steun voor jonge influencers op TikTok en YouTube.

Duitsers houden van creatief zijn met taal. In deze rubriek belicht de Vlaamse Inge Jooris creatieve Duitse woordvondsten en spreekwoorden aan de hand van de actualiteit. Dit keer *Sternstunde*, een groots moment.

Deze stiekeme bijeenkomst leidde ertoe dat enkele van de grootste Duitse mobilisatiekrachten, de klimaatjongeren verenigd onder Fridays for Future en de vakbonden, de handen in elkaar hebben geslagen. Wat hen bindt: om hun strijd voor een beter klimaat en betere arbeidsomstandigheden te kunnen winnen, hebben ze een goed functionerende democratie nodig. Beide organisaties zijn diep

in de Duitse samenleving vertakt en slagen erin op korte tijd een enorm aantal mensen te mobiliseren.

Maar kunnen dergelijke betogingen een antwoord bieden op de opkomst van extreemrechts? Het kan, stelt een analyse van het Duitse dagblad der Tagesspiegel. Zij berichten over een studie van het Europees Universitair Instituut in Florence over de zogenaamde Sardinebeweging die ontstond rond de Italiaanse regionale verkiezingen in de provincie Emilia-Romagna in 2020. De "Sardientjes", zo noemden de betogers zichzelf, hadden genoeg van de haatzaaiende taal van de rechtspopulist Matteo Salvini en zijn Lega-partij. De onderzoekers uit Florence ontdekten dat daar waar protesten tegen de partij plaatsvonden, hun steun met vier procent daalde.

De vele betogingen in Duitsland lijken alvast een impact te hebben op het stemgedrag van kiezers. Volgens de meest recente verkiezingspeilingen heeft de AfD meer steun verloren dan in lange tijd. De partij daalt voor het eerst sinds juli 2023 onder de 20%. Voordien ging hun stemmersaantal steeds in stijgende lijn.

In het district Saale-Orla in het oosten van Thüringen heeft de AfD tegen alle verwachtingen in de post als districtbestuurder niet weten te winnen. Het is opnieuw een klein lichtpuntje in een deelstaat waar de partij met een *landslide* te verkiezingen van september 2024 dreigt te winnen.

Maar piekt de pro-democratie-beweging niet te snel? Zullen de betogers dit kunnen volhouden tot aan de verkiezingen en zo een echte dam opwerpen tegen de opmars van extreemrechts? Zetten deze protesten een definitief kantelpunt in gang? Pas dan zullen we kunnen spreken over een echte *Sternstunde* voor de Duitse democratie.

Het woord *Sternstunde* kwam pas helemaal in zwang dankzij de Oostenrijkse schrijver Stefan Zweig. In 1927 schreef hij het bekende boek 'Sternstunde der Menschheit'. Een boek met 14 essayistische verhalen over historische veranderingsprocessen aan de hand van beknopte gebeurtenissen; bijvoorbeeld het eerste telefoongesprek over de oceaan. In zijn voorwoord legt hij de term uit als volgt: "Zulke dramatisch geconcentreerde, zulke noodlottige uren, waarin een veranderingsproces wordt samengeperst in één datum, één uur en vaak één minuut, zijn zeldzaam in het leven van een individu en zeldzaam in de loop van de geschiedenis. [...] Ik heb ze zo genoemd omdat ze helder en onveranderlijk schijnen als sterren boven de nacht van vergankelijkheid."

Na maanden en maanden te moeten aanschouwen hoe de extreemrechtse AfD meer en meer terrein innam, in een land dat nog steeds komaf probeert te maken

met haar verleden, lijken de betogende mensenmassa's voor velen alvast een schittering, een lichtbaken, een teken van hoop.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/58209/een-sternstunde-voor-duitsland>